

Περίγραμμα Μαθήματος

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	MALT_Γ103	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Χειμερινό 2022-2023
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΣΤΗ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις και πρακτικές ασκήσεις	3 (3 ώρες διάλεξη)	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων)	Επιστημονικής περιοχής Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Οι φοιτητές θα πρέπει να έχουν βασικές γνώσεις Μορφολογίας και Θεωρητικής Γλωσσολογίας.		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ & ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική. Για μη ελληνόφωνους φοιτητές, δίνεται η δυνατότητα παρακολούθησης ως <i>reading course</i> με ξένη βιβλιογραφία και εκπόνηση γραπτής ατομικής εργασίας στα Αγγλικά και αξιολόγηση φακέλου με ασκήσεις ή/και θεωρητικά/πρακτικά προβλήματα.		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (με ξένη βιβλιογραφία και γραπτές εργασίες στα αγγλικά)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	tba		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Ο βασικός στόχος του παρόντος μαθήματος είναι να εξοικειώσει τους φοιτητές με τα βασικά ερωτήματα που απασχολούν τη μορφολογική θεωρία και να τους φέρει σε επαφή με θεωρητικά μοντέλα μορφολογικής περιγραφής. Μέσα από την εξοικείωσή τους με τη θεωρία, οι φοιτητές θα είναι σε θέση να προχωρήσουν σε πρακτικές εφαρμογές ή σε περαιτέρω εμβάθυνση μέσα από τη συνέχιση των σπουδών τους σε επόμενο επίπεδο.

Επίπεδο γνώσεων και κατανόησης

Στο τέλος του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να:

- Είναι σε θέση να συζητήσουν και να επιχειρηματολογήσουν σε σχέση με διάφορα μορφολογικά φαινόμενα
- Έχουν εδραιώσει τις γνώσεις τους και την αντίληψή τους σε σχέση με τα βασικά θεωρητικά ζητήματα της μορφολογίας
- Είναι σε θέση να συζητήσουν και να συγκρίνουν τα διάφορα μορφολογικά μοντέλα
- Μπορούν να αναλύσουν συγκεκριμένα δεδομένα της Νέας Ελληνικής ή κάποιας από τις ποικιλίες της βάσει συγκεκριμένης μεθοδολογίας
- Είναι σε θέση να συγκρίνουν τη Νέα Ελληνική με άλλα συστήματα

Επίπεδο δεξιοτήτων

Στο τέλος του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να:

- Έχουν αναπτύξει κριτική σκέψη και να μπορούν κάνουν σύνθεση και ανάλυση επιστημονικών μελετών
- Να μπορούν να επιχειρηματολογήσουν για ένα επιστημονικό θέμα
- Να είναι σε θέση να αξιολογήσουν μία επιστημονική σκέψη
- Να είναι σε θέση να γράψουν ένα ακαδημαϊκό κείμενο για ένα ζήτημα μορφολογικής ανάλυσης

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως

αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια/ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ένα από τα βασικά θεωρητικά ζητήματα που απασχολούν τη σύγχρονη γλωσσολογική θεωρία είναι η δόμηση της Γραμματικής και οι τομείς που την απαρτίζουν. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η θέση της μορφολογίας σε σχέση με τους υπόλοιπους τομείς της γραμματικής αποτελεί ένα βασικό θέμα της σύγχρονης γλωσσολογικής θεωρίας. Η μορφολογία ορίζεται ως ο κλάδος της γλωσσολογίας που ασχολείται με τη μελέτη της δόμησης των λέξεων αλλά και ως ο τομέας της ανθρώπινης Γραμματικής που είναι υπεύθυνος τόσο για την παραγωγή όσο και για την κατανόηση των λεξικών σχηματισμών μιας γλώσσας.

Το συγκεκριμένο μάθημα αποτελεί μία εμβάθυνση σε θεωρητικά ζητήματα που αφορούν τη δόμηση των λέξεων και την αρχιτεκτονική του γραμματικού τομέα. Το μάθημα θα περιλαμβάνει δύο μέρη: στο πρώτο μέρος θα εξεταστούν ζητήματα που αφορούν: (α) βασικές θεωρητικές έννοιες, όπως η αλλομορφία-υποκατάσταση, η παραγωγικότητα σε συνδυασμό με τον ανταγωνισμό, η αναλογία, το γένος, η κλιτική τάξη και ειδικά ζητήματα προσφωματοποίησης (σειρά μορφημάτων και περιορισμοί), οι παραδειγματικές/συνταγματικές σχέσεις και τα μορφολογικά χαρακτηριστικά (γένος και η κλιτική τάξη), (β) τα μορφολογικά μοντέλα, όπως η λεξική μορφολογία, η δομησηακή γραμματική (Construction Grammar) και μοντέλα που βασίζονται στους περιορισμούς (Optimality Theory). Στο δεύτερο μέρος θα παρουσιαστούν ειδικά ζητήματα μορφολογικής ανάλυσης, όπως η αντιπαραθετική ανάλυση στη μορφολογία (contrastive morphology), η τυπολογική ταξινόμηση των γλωσσών, η μορφολογική προσαρμογή δανείων και η μορφολογική ποικιλία.

Θεματολογία

- Μορφολογική θεωρία και γραμματικά μοντέλα
- Μορφολογικές διαδικασίες (παραγωγή, σύνθεση, μετάπλαση)
- Σχέση δομής και σημασίας στις μορφολογικές δομές

- Ζητήματα που σχετίζονται με τις μορφολογικές διαδικασίες (αλλομορφία, σειρά διαδικασιών, ανταγωνισμός, περιορισμοί, παραγωγικότητα)
- Νοητικό λεξικό και αρχιτεκτονική της γραμματικής
- Μορφολογικά χαρακτηριστικά (γένος και κλιτικές τάξεις)
- Μορφολογικές κατηγορίες (επιθήματα του δράστη, ρηματοποιητές, άρνηση)
- Μορφολογική ποικιλία (ενδογλωσσική και διαγλωσσική)
- Προσαρμογή δανείων

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	<p>Πρόσωπο με πρόσωπο</p> <p>Το μάθημα έχει φοιτητοκεντρικό προσανατολισμό και βασίζεται σε κατευθυνόμενη συζήτηση με τη συμμετοχή όλων των φοιτητών/φοιτητριών. Για κάθε μάθημα οι φοιτητές/φοιτήτριες του τμήματος αναλαμβάνουν να μελετήσουν το σχετικό βιβλιογραφικό υλικό και να παρουσιάσουν ένα μέρος του στο υπόλοιπο τμήμα με τη διακριτική παρέμβαση του διδάσκοντα, ενώ αντίστοιχο υλικό παρουσιάζεται και από το διδάσκοντα (ή/και προσκεκλημένους ερευνητές). Τα μέσα και το υλικό διδασκαλίας και παρουσιάσεων είναι διαθέσιμα από την πλατφόρμα ασύγχρονης τηλε-εκπαίδευσης e-class.</p>																
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές																
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="background-color: #d9ead3;">Δραστηριότητα</th> <th style="background-color: #d9ead3;">Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Εβδομαδιαίες διαλέξεις</td> <td>39</td> </tr> <tr> <td>Μελέτη</td> <td>100</td> </tr> <tr> <td>Προετοιμασία τελικής εργασίας</td> <td>100</td> </tr> <tr> <td>Προετοιμασία εβδομαδιαίων εργασιών</td> <td>60</td> </tr> <tr> <td>Προετοιμασία της παρουσίασης στην αίθουσα</td> <td>76</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Σύνολο</td> <td style="text-align: center;">375</td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;">(25 ώρες/πιστωτική μονάδα)</td> </tr> </tbody> </table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Εβδομαδιαίες διαλέξεις	39	Μελέτη	100	Προετοιμασία τελικής εργασίας	100	Προετοιμασία εβδομαδιαίων εργασιών	60	Προετοιμασία της παρουσίασης στην αίθουσα	76	Σύνολο	375	(25 ώρες/πιστωτική μονάδα)	
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου																
Εβδομαδιαίες διαλέξεις	39																
Μελέτη	100																
Προετοιμασία τελικής εργασίας	100																
Προετοιμασία εβδομαδιαίων εργασιών	60																
Προετοιμασία της παρουσίασης στην αίθουσα	76																
Σύνολο	375																
(25 ώρες/πιστωτική μονάδα)																	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης	<p>Η αξιολόγηση των φοιτητών θα εξεταστεί με συνδυασμό των παρακάτω τρόπων:</p> <p>(α) Γραπτή ατομική εργασία η οποία θα κατατεθεί στο τέλος του εξαμήνου (60% στη συνολική βαθμολογία).</p> <p>(β) Παρουσίαση άρθρου μέσα στην αίθουσα (ατομικά ή σε ομάδες) (20% στη συνολική βαθμολογία)</p> <p>(γ) Εβδομαδιαίες ασκήσεις και συμμετοχή στο μάθημα (20% στη συνολική βαθμολογία)</p>																

	Ελάχιστος προβιβάσιμος βαθμός: 6/10 Οι πληροφορίες αξιολόγησης αναρτώνται στην αρχή του εξαμήνου στην ιστοσελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα e-class.
--	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

In Greek

- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Ά. 1986. *Η Νεολογία στην Κοινή Νεοελληνική*. Θεσσαλονίκη: ΑΠΘ.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Ά. 1994. *Νεολογικός δανεισμός-Άμεσα δάνεια από τη Γαλλική και την Αγγλοαμερικανική-Μορφολογική ανάλυση*. Θεσσαλονίκη.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Ά., Ράλλη, Α. & Δ. Χειλά-Μαρκοπούλου (Επιμ.). 2003. *Το Γένος*. Αθήνα: Πατάκης.
- Ευθυμίου, Α. 2018. *Ο σχηματισμός των ρημάτων στη νέα ελληνική γλώσσα*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Επίκεντρο Α.Ε.
- Ράλλη, Α. 2005. *Μορφολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Ράλλη, Α. 2007. *Η σύνθεση λέξεων. Διαγλωσσική μορφολογική προσέγγιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Φλιάτουρας, Α. 2018. *Η μορφολογική αλλαγή στην ελληνική γλώσσα* Αθήνα: Πατάκης.
- Φλιάτουρας Α. & Ά. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη (Επιμ.). 2019. *Το λόγιο επίπεδο στη σύγχρονη Νέα Ελληνική*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκης.

In English

- Anderson, S. R. 1992. *A-Morphous morphology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Aronoff M. & K. Fudeman. 2011. *What is Morphology?* (2nd Edition). UK: Wiley-Blackwell.
- Bauer L., Lieber, R. & I. Plag 2013. *The Oxford reference guide to English Morphology*. Oxford: Oxford University Press.
- Beard, R. 1995. *Lexeme-Morpheme Based Morphology: a general theory of inflection and word formation*. Albany: State University of New York.
- Booij, G. 2013. *The grammar of words: an introduction to linguistic morphology* (3rd edition). NY: Oxford University Press.
- Bybee, J. 1985. *Morphology. A study of relation between meaning and form* (Typological studies in language). Amsterdam: John Benjamins.
- Di Sciullo, A.M. & E. Williams 1987. *On the definition of word* (Linguistic Inquiry Monographs 14). Cambridge (MA): MIT Press.
- Dixon, R. W. 2014. *Making new words. Morphological derivation in English*. Oxford: Oxford University Press.
- Jackendoff, R. 1997. *The architecture of the language faculty* (Linguistic Inquiry monographs 28). USA: MIT Press.
- Lieber, R. 1980. *On the organization of the lexicon*. Unpublished Ph.D. Thesis. Massachusetts Institute of Technology.
- Lieber, R. 2004. *Morphology and lexical semantics*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

- McMahon, A. 1994. *Understanding language change*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ralli, A. 2013. *Compounding in Modern Greek* (Studies in Morphology 2). Dordrecht: Springer.
- Ralli, A. 2016. *Contact Morphology in Modern Greek Dialects*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
- Scalise, S. 1986. *Generative morphology* (2nd edition). Dordrecht: Foris.

Handbooks/General Reference books

- Aronoff M. & J. Rees-Miller (Eds.). 2017. *The Handbook of Linguistics* (2nd edition). Malden, Ma: Blackwell Publishers.
- Audring J. & F. Masini (eds.). 2019. *The Oxford Handbook of morphological theory*. New York: Oxford University Press
- Baerman, M. (ed). 2015. *The Oxford Handbook of Inflection*. Oxford: Oxford University Press.
- Booij G., Lehmann C. & J. Mugdan (Eds. in collaboration with W. Kesselheim and S. Skopeteas). *Morphologie. Morphology. Ein internationales Handbuch zur Flexion und Wortbildung. An international handbook on inflection and word formation*. 1. Halbband/Volume 1 (2000). 2. Halbband/Volume 2 (2004). Berlin: Walter de Gruyter.
- Bowerman, C. & B. Evans (Eds.). 2015. *The Routledge Handbook of Historical Linguistics*. NY: Routledge.
- Hickey, R. (Ed.). 2020. *The Handbook of Language Contact* (2nd Edition). United Kingdom: John Wiley & Sons Ltd.
- Hippisley, A. & G. Stump (Eds.). 2016. *The Cambridge Handbook of Morphology*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Hoffmann, T. & G. Trousdale (Eds.), 2013. *The Oxford handbook of Construction Grammar*. Oxford: Oxford University Press.
- Joseph, B. D. & R. Janda (Eds.), 2003. *The handbook of historical linguistics* (1st edition, Vol. II 2020, ed. by R. D. Janda, B. D. Joseph, B. S. Vance). UK: Blackwell.
- Lieber R. & P. Štekauer (Eds.). 2009. *The Oxford handbook of compounding*. Oxford: Oxford University Press.
- Lieber R. & P. Štekauer (Eds.). 2014. *The Oxford handbook of derivational morphology*. Oxford: Oxford University Press.
- Müller, P. O., Ohnheiser, I., Olsen, S. & F. Rainer (Eds.). *Word-Formation. An International Handbook of the Languages of Europe* (Vol. 1 (2015), Vol. 2 (2015), Vol. 3 (2015), Vol. 4 (2015) Vol. 5 (2016)). Mouton: Berlin
- Narrog H. & B. Heine (Eds.), 2011. *The Oxford handbook of grammaticalization* (Oxford handbooks in linguistics). US: Oxford University Press.
- Spencer, A. & A. M. Zwicky, (eds). 1998. *The Handbook of Morphology* [Blackwell Handbooks in Linguistics] (1st edition). Oxford: Blackwell.
- Štekauer P. & R. Lieber (Eds.), 2005. *Handbook of word formation* (Studies in Natural Language and Linguistic Theory, Vol. 64). The Netherlands: Springer.

- Taylor J. R. (Ed.). 2015. *The Oxford Handbook of the Word*. United Kingdom: Oxford University Press.

Ηλεκτρονικές εκδόσεις

- Lieber, R. *The Oxford Encyclopedia of Morphology*:
<https://global.oup.com/academic/product/the-oxford-encyclopedia-of-morphology-9780190682361?cc=gr&lang=en&>
- *Oxford Research Encyclopedia of Linguistics*: <https://oxfordre.com/linguistics>
- Aronoff, M. (Editor-in-chief). *Oxford Bibliographies in Linguistics*

Περιοδικές εκδόσεις βιβλίων

Booij G. & J. van Marle (Eds.), *Yearbook of morphology*. Dordrecht: Kluwer.

Μελέτες για την ελληνική γλώσσα - Πρακτικά της ετήσιας συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών-Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη [Studies in Greek Linguistics - Proceedings of the annual meeting of the linguistics division of School of philosophy of Aristotle University. Institute of Modern Greek Studies - Manolis Triantafyllidis Foundation].

https://ins.web.auth.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=635&Itemid=255&lang=en